

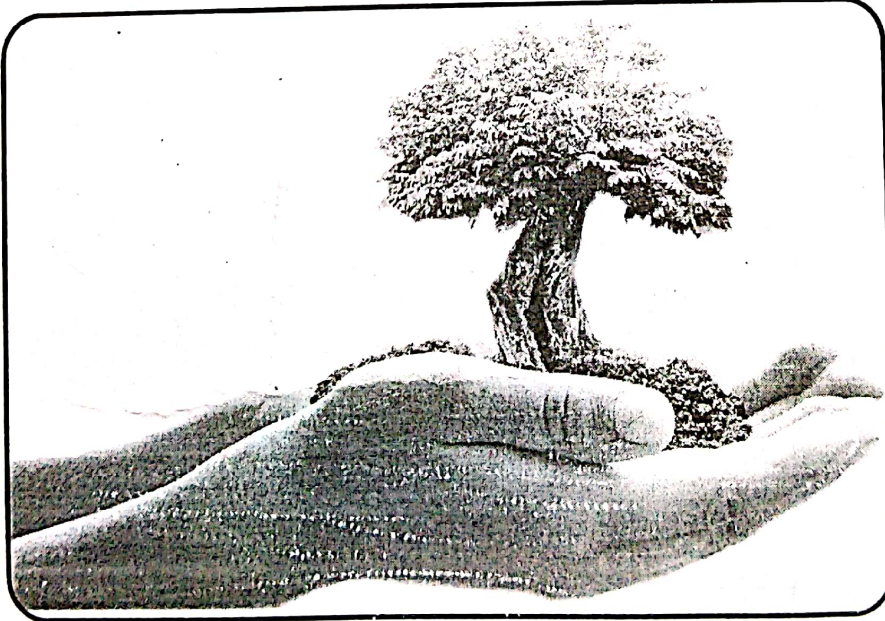
महाराष्ट्र शिक्षण समिती द्वारा संचलित

महाराष्ट्र महाविद्यालय, निलंगा

ता. निलंगा जि. लातूर

पर्यावरण प्रकल्प कार्य पुस्तिका

महाराष्ट्र शिक्षण समिती द्वारा संचलित

महाराष्ट्र महाविद्यालय, निलंगा

प्रमाणपत्र

प्रमाणपत्र देण्यात येते की, कुमार / कुमारी सौमंती मेखवर्गी वाघंबर

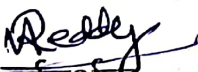
इयत्ता B.A.T.Y हजेरी क्रमांक

शैक्षणिक वर्ष २०-२०२३ मधील प्रकल्प कार्य वाक्य पुढुषण

या विषयावर मार्गदर्शक शिक्षक / प्राध्यापकाच्या मार्गदर्शनाखाली अपेक्षित सर्व कामकाज, माहिती संकलन व अहवाल लेखन विद्यापीठाच्या कला लेखन नियमाप्रमाणे प्रकल्प कार्य तयार केलेले आहे. सदर प्रकल्प कार्य हे संबंधित विद्यार्थ्याने स्वतः संकलित केलेले आहे.

सदर प्रकल्प कार्य हे संबंधित विद्यार्थ्याने स्वतः संकलित केलेल्या लेखन सामग्रीवर आधारित असून स्वतःच्या हस्ताक्षरात लिहिले आहे.

दिनांक : १४/०९/२३

मार्गदर्शक

परिक्षक

प्राचार्य / उपप्राचार्य

Principal
Maharashtra Mahavidyalaya
Nilanga 413521 Dist. Solapur

महाराष्ट्र शिक्षण समिती द्वारा संचलित

महाराष्ट्र महाविद्यालय, निलंगा

ता. निलंगा जि. लातूर

पर्यावरण

प्रकल्प कार्य लेखन वही

(Environmentakl Project Work Book)

विद्यार्थ्यांचे नांव — सोमवंशी ऐश्वर्या वाघव

वर्ग B.A.T.Y — तुकडी — क्रमांक —

प्रकल्प कार्याचे शिर्षक — वायू प्रदूषण

प्रकल्प स्वरूप : वैयक्तीक / गटामध्ये :

१) _____

२) _____

३) _____

प्रकल्प मार्गदर्शकाचे नाव : _____

प्रकल्प मार्गदर्शकाचे नांव : _____

AIR POLLUTION

प्रस्तावना :-

हवेचे प्रदूषण ही आजच्या विज्ञान युगाची समस्या आहे. वातावरणात नायट्रोजन, ऑक्सिजन, कार्बन डाय ऑक्साईड वाफ (पाणी) इ. वायूचे आर्सेल्व असते. पृथ्वीवरील जीवसृष्टी साठी हवेतील हे धुकु अत्यंत आवश्यक आहेत. म्हणून वातावरणाचा जीवसृष्टीचे कवचकुंडल असे म्हणतात.

हवेमध्ये नियमित वायु आहेत. त्याचे प्रमाण पुढीलप्रमाणे आहे. ऑक्सिजन (20.9%), नायट्रोजन (78.0%), ऑर्गॉन (0.9%), क्वरीवायू (0.3%), मिथेन (0.02%) इ. वायूचा अंतर्भाव हवेत होतो.

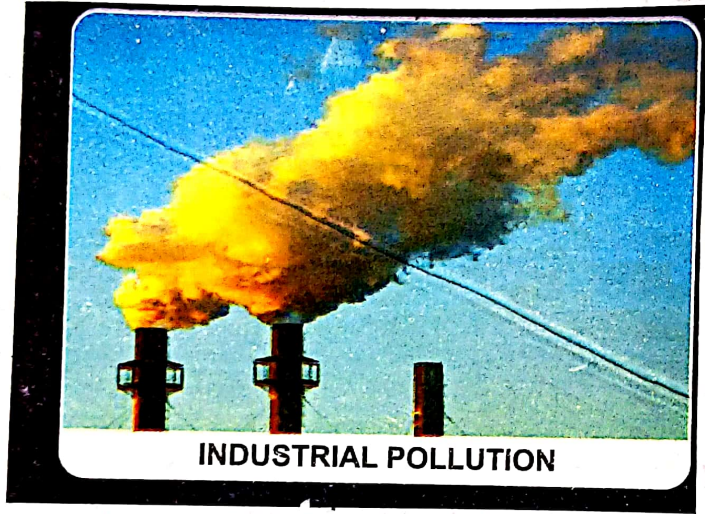
वातावरणातील हवेत काही प्रदूषके मिश्रण हवेचे प्रदूषण होते. पुढील अशास मद्याच्या म्हाणव्यानुसार मानवनिर्मित 80,000 रसायने सध्या हवेच्या प्रदूषणात सहभागी आहेत.

हवेचे प्रदूषण हे दोन प्रकारच्या पदार्थांचे होते. उवायुरूप अणुरूप पदार्थ. व गंधक अणूने इंधनात आढळतात. SO_2, NO_2, NO, CO हे वायुरूप तर कार्बन पदार्थ हे धूर, धुकु हे होते.

उच्च व गंधक अणूने इंधनात आढळतात. कोळशातील गंधक (70 ते 80 टक्के) SO_2 च्या रूपात ज्वलनात बाहेर पडते. गंधकाच्या वायू व संयुगांमुळे अनेक दुष्परिणाम आहेत. पेट्रोलमध्ये प्रथिज नेड व्हा मिश्रणाने असल्यामुळे पेट्रोलचे ज्वलन होते. पेट्रोलमधील शिसे ज्वलनानंतर बाहेर पडतात.

वायू प्रदूषणाचे स्वरूप

उदयोग , वाहने आणी इतर ध्वज्युती वापरतुन निर्माण होणारा धुर आणी इतर सूक्ष्म कण , अनेक प्रकारच्या रसायनां- पायुन तयार होणारे हानिकारक वायु , धुळीचे कण , किरणोत्सर्गी पदार्थ आणी इतर प्रदुषक हवेत प्रवेश करतात , ज्यामुळे संतुलन बिघडते आणी आरोग्याच्या समस्या निर्माण होतात . ते वेवळ हेच कशत नाहीत तर ते सर्व सनीवांसाठी विपारी बनवतात .

थाला हवा शिवां वातावरणीय प्रदुषण म्हणतात .

वायु प्रदुषण तेव्हा होते जेव्हा अनेक पदार्थ , वायु आणी इतर पदार्थ वातावरणात प्रवेश करतात , ज्यामुळे त्याचे नैसर्गिक सौंदर्य नष्ट होते आणी हानी होव्याचा शोका वाढतो . तसे , वायु प्रदुषण ही नवीन समस्या नाही ; ज्याज्यामुधीचा उद्रेक , उच्च वायुंमुळे हवेत मातीचे कण मिसळणे आणी जंगलातील आवा यासारख्या विविध नैसर्गिक कारणांमुळे ते पचीन काळापासुन आस्तीत्वात आहे . कारण वातावरणात शुध्द आणी संतुलित असव्याची हुकु प्रकारची क्षमता आहे . तथापि , मानवाने वातावरणाला उरनेल्या सामग्रीची क्षपाट्याने वाढ केल्यामुळे , आजच्या औद्योगिक वैज्ञानिक आणी तांत्रिक प्रगतीमुळे हे समीकरण चुकीचे ठरले आहे .

